

Mer sälg, mer liv!

Foto: Åsa Rydell

Sälgen är ett lövträd som länge haft en självklar plats i landskapet runt Borlänge. Humlor, älgar, fåglar och fjärilar är bara några av alla djur som gillar sälg. Tyvärr har vi alldeles för lite sälg i landskapet. Här kan du läsa mer om sälg och hur du som äger eller sköter mark kan gynna sälgen!

BORLÄNGE

Vi är sålda på sälg

Buffé åt humlor och bin. Sälgens blommor, knoppar och blad är mat åt flera hundra arter av insekter. Inte minst pollinerare är beroende av sälgens blommor tidigt om våren. Sedan hjälper de oss människor att pollinera våra fruktträd, bärbuskar och skördar.

Bästa hänget för värfåglarna. Ställ dig vid en sälg och lyssna efter fågelsång bland insektssurret. Hör du lövsångarens mjuka melodi?

Mums för älg och andra vilda klövdjur. Klövvilt betar gärna sälg och andra lövträd. Mer sälg i skogen gör att exempelvis tall klarar sig bättre undan betesskador.

Lyser upp på Tunaslätten. Förr var sälgen ett självklart inslag i det brukade landskapet. Titta efter blommande sälgar vid åkrar i mars-april.

Barnkammare åt 180 fjärilsarter. Fjärilslarverna äter blad från skott och yngre buskar av sälg.

Döda sälgar är fulla av liv. I den döda sälgen bor massor av svampar och insekter. Trädet mjuknar och gör det enkelt för hackspetten att hacka efter smaskiga larver.

Sälgen berättar om livet förr. I fäbodar står ofta stora gamla sälgar. Förr tog man grenar med löv från sälgen för att få foder till djuren. Det kallas hamling och ger sälgen ett speciellt utseende. Fäbodbruket är borta på många platser, men sälgarna står ofta kvar och vittnar om svunna tider.

Hamlad sälg i fäbodmiljö. Foto: Åsa Rydell

Så hanterar du sälg på din mark

Det viktigaste är att inte ta bort sälg på din mark. Sälgen tillför variation i landskapet. De äldsta sälgarna är de mest värdefulla. Men även unga sälgar behöver sparas - de ska ju bli nästa generations pampiga gammelsälgar. Och kom ihåg att döda sälgar kryllar av liv!

Foto: Matilda Elgerud

Åkerbryn och diken

Längs vägar och åkerbryn växer ofta sälgsly. Røj inte bort all sälg, utan spara enstaka större sälgar som får växa sig stora. Frihugg så att de inte trängs med andra träd.

Skogsmark

Märk ut och spara sälgar i samband med røjning, gallring och slutavverkning. Särskilt värdefulla är sälgar med torra, döende eller döda grenar. Kom ihåg att sälgar med stora kronor lätt blåser omkull om de står i utsatta lägen.

Parkmiljöer och trädgårdar

Det kan vara lockande att ”städa upp” i mer tätortsnära miljöer. Men låt sälgarna bidra med liv och variation. I trädgården får du dessutom extra hjälp med pollinering av fruktträd och bärbuskar. När sälgen dött kan den läggas på en avskild, solbelyst plats. Där kommer insekter och fåglar stortrivs!

Fäbodar och betesmark

Spara sälgar vid røjning av betesmark och vid fäbodar. Förr präglade fäbodbruket skogarna kring Borlänge. Vid fäbodarna *hamlade* man sälg, det vill säga tog trädens löv som foder åt djuren. Att hamla sälg bidrar till bevara ett viktigt kulturarv. Det finns flera hamlingsguider för dig som är intresserad.

Så känner du igen sälgen

Under vinterhalvåret får du titta på bark, knoppar och grenar. Barken är grå och skrovlig på äldre sälg. På sly och ungsälg är den slät och grönaktig.

Frammot våren får sälgen vitluddiga videkisar. Sedan får hanträden gula blommor och honträden gröna. Sälgen blommar tidigt på våren, innan bladen kommer. Bladen är ovala och mörkgröna.

Foto: Signe Rönnegård

Gammal sälg med stor krona som börjat dela sig.

Foto: Signe Rönnegård

Till vänster, bark på äldre sälg. Till höger, videkisar.

Foto: Åsa Rydell

Hanblommor på sälg.

Stöd och rådgivning

Du kan få rådgivning och Nokås-stöd från Skogsstyrelsen för åtgärder på skogsmark som gynnar sälg. Nokås är stöd till natur- och kulturmiljö-
vårdsåtgärder i skogen. Läs mer på Skogsstyrelsens hemsida eller kontakta ditt lokala kontor.

Läs mer

”Hamla lövträd - en manual” av Rune Stenholm Jakobsen

”Sälg - livets viktigaste frukost” av Bengt Ehnström

”Vårt levande arv - minnen och spår i landskapet” av Tomas Ljung

Besöksadress Rödavägen 50

Telefon 0243-740 00

E-post kommun@borlange.se

BORLÄNGE